

Svenska

Skogscertifiering i Finland

VAD ÄR DET?

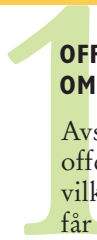
Utgivningsår 2005

Skogscertifiering är ett förfarande som används av skogsägare, skogsindustrin och hela den träbaserade produktionskedjan, för att övertyga konsumenterna om att det virke som används som råvara i de produkter de köper kommer från välskötta skogar. Med välskötta skogar avses att skogsbruket bedrivs med metoder som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbara.

Certifieringsbeviset grundar sig på tre omständigheter:

Skogscertifieringen är en garanti för att det virke som ingår i en produkt kommer från skog som skötts enligt certifieringsdirektiven. Skogscertifieringen säger ingenting om de övriga omständigheterna i anslutning till träproduktens tillverkningskedja.

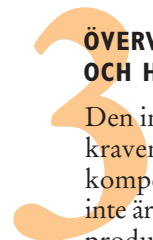
OFFENTLIGHET FÖR DIREKTIVEN OM SKOGSVÅRD

Avsikten med att skogsvårdsdirektiven hålls offentliga är att alla skall kunna känna till vilka krav som gäller för att skogsskötseln får certifieras.

BESTÄMMELSER OM SPÅRNINGEN AV DET CERTIFIERADE VIRKET FRAM TILL PRODUKTEN

Kravet på att virket skall kunna spåras garanterar att en tillräckligt stor del av råvaran i den märkta produkten verkligen kommer från certifierad skog.

ÖVERVAKNING AV HUR KRAVEN UPPFYLLS OCH HUR SLUTPRODUKTERNA MÄRKS

Den instans som övervakar att certifieringskraven uppfylls måste vara opartisk och kompetent. Med opartisk avses att parten inte är knuten till någon länk i virkesråvarans produktionskedja, vare sig till skogsodlare, avverkare eller transportföretag, till den förädlade industrin eller handeln. Kravet på kompetens innebär att den övervakande instansen skall ha god kännedom om skogsvård, certifiering och produktion av träbaserade produkter. Det vanligaste är att ett privat certifieringsföretag – som konstaterats vara opartiskt och kompetent – övervakar att certifieringskraven uppfylls.

VAD ÄR DET FÖR IDÉ MED ATT CERTIFIERA SKOG?

Oron för den ekonomiska verksamhetens skadliga verkningar på miljön, bland arbetstagare och även bland andra människor började tillta under 1990-talet. Ändå är trä i alla avseenden en miljövänligare råvara än dess konkurrenter. Skogscertifieringen skall bidra till att övertyga konsumenter som köper träprodukter om detta.

All ekonomisk verksamhet har både positiva och negativa verkningar på miljön och människorna. **Hållbart skogsbruk** innebär att de negativa miljöverkningarna inte är oåterkalleliga, utan att antingen naturen eller människan på något sätt kan neutralisera dem. Den nordiska, naturnära skogsvården eftersträvar detta genom att efterlikna naturens processer så exakt som möjligt – utan att för den skull äventyra skogsbrukets lönsamhet.

Hållbarheten är alltså en konkurrensfördel för skogsbruket. Denna fördel uteblir dock om inte konsumenterna informeras om den på ett sätt som de både förstår och tror på. Skogscertifieringen behövs för att kunderna skall övertygas om att de med sina köpbeslut kan bidra till att skogshushållningen förblir ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar.

Skogscertifieringen innebär

- **för konsumenterna**, att de kan främja ett hållbart skogsbruk genom att välja produkter som har tillverkats av råvaror från certifierade skogar
- **för skogsindustrins kunder**, att de kan främja sin affärsverksamhet och minska de risker som den innebär
- **för skogsnäringarna** – alltså skogsskötseln, skogsindustrin och saluförandet av träprodukter – att de kan hänvisa till certifieringen i sin marknadsföring och förbättra branschens image
- **för samhället** möjligheten att välja lösningar som bygger på hållbar utveckling när samhälleliga beslut fattas.

Skogscertifieringen är mycket viktig för Finland eftersom merparten av landets skogsbruksprodukter går på export till de ytterst miljömedvetna marknaden i Europa. Där har kunderna och konsumenterna endast sällan möjligheter att i praktiken bekanta sig med skogsbruket i Finland och dess grad av hållbarhet, eller att få tillgång till uttömmande information om saken i övrigt.

SKOGSCERTIFIERING –
VAD DÅ OCH VARFÖR?

FINNS DET CERTIFIERADE SKOGAR I FINLAND?

Omkring 95 procent av arealen i de ekonomiskt utnyttjade skogarna i Finland har certifierats enligt det nationella certifierings-systemet, det finländska **FFCS**-certifikatet (*Finnish Forest Certification System*). I slutet av år 2005 av Finlands ekonomiskogar var mindre än en procent certifierade enligt bestämmelserna för **FSC**-certifikatet (*Forest Stewardship Council*).

Det finländska certifikatet FFCS godkändes år 2000 för intagning i det internationella **PEFC**-systemet (*Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes*). PEFC bekräftar att de olika ländernas nationella system – som till exempel det finländska certifikatet – uppfyller de internationella certifieringskraven. När ett nationellt system nått upp till en gemensamt överenskommen nivå bekräftar systemen ömsesidigt varandras giltighet.

Det finländska certifikatet har inte något eget produktmärke för sina träprodukter. Däremot har alla nationella system som godkänts av PEFC-systemet rätt att förse sina produkter med PEFC:s märke.

1

LR

VAD AVSES MED GOD SKOGSVÅRD?

Med "välskött skog" avses att skogen sköts enligt principerna för hållbar utveckling. Enligt vedertagen uppfattning betyder detta att utvecklingen är ekologiskt, socialt och ekonomiskt bärkraftig. Detta överensstämmer med de definitioner som slogs fast av FN:s miljökonferens i Rio de Janeiro 1992. Skogsvården och avverkningarna får alltså inte försvaga skogens ekologiska tillstånd, inte heller förstöra skogens rekreations- och kulturvärden. Därtill bör skogsbruket bära sig ekonomiskt för alla som är delaktiga i det.

KRAVEN PÅ
SKOGSVÅRD

HUR FRÄMJAR SKOGSCERTIFIERINGEN DET HÅLLBARA SKOGSBRUKET?

Det finländska certifikatet ställer 28 specifika krav på skogsbruket. Dessa gäller skötseln och användningen av skogarna på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart sätt. Kraven gäller både planering och genomförande av skogsvården, de anställdas rättigheter, utbildning av skogsägarna och rådgivning samt spridande av skogskunskaper till yngre generationer. På det hela taget förutsätter kraven betydligt mer av skogsvården än det som slås fast i finska lagar och föreskrifter. Ändå anses – i internationell jämförelse – Finlands lagstiftning om skogsvård vara påfallande sträng.

I kraven för certifiering betonas särskilt

- skyddet för ekologiskt värdefulla livsmiljöer och vattendrag
- omsorgerna om ungskog
- utbildning i och anvisningar om skogsvårdsarbete
- sammanjämkning av ekologiska näringsfång och skogsbruket.

Vad innebär hållbar skogsskötsel?

Med hållbarhet avses att skötseln av skogarna skall vara både ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar.

- Ekologisk hållbarhet innebär att de av naturen specifika livsmiljöerna och naturtyperna i skogen bevaras och att arternas fortbestånd inte varaktigt försämras.
- Social hållbarhet betyder – förutom att de anställda i skogsbruket skall ha tryggade arbetsförhållanden och bevarad arbetsförmåga – att det skall vara tillåtet för allmänheten att röra sig i skogarna, rentav att tillfälligt slå läger där, oavsett vem skogsägaren är. Likaså skall det vara tillåtet att plocka bär och svamp. De allmänna kulturella värdena i en skog får inte ödeläggas.
- Ekonomisk hållbarhet innebär att produktionen och förädlingen av skogsprodukter skall vara lönsam för alla medverkande i produktionskedjan.

Hur tryggar certifieringen skogsskyddet?

Certifieringen bidrar till att främja hållbarheten i skötseln och bruket av ekonomiskogar. Någon egentlig skogsskyddsåtgärd är certifieringen inte. Certifieringskraven är inte heller tillämpliga på skötseln av skogar som omfattas av strängt skogsskydd, eftersom det är förbjudet i lag att bedriva ekonomiskt skogsbruk i sådana skogar. Det betyder att fridlysta eller annars skyddade skogar inte kan certifieras.

Certifiering används alltså för att trygga biodiversiteten just i ekonomiskogarna. Certifikatet kan också vara en garanti för att fridlysta skogars naturvärden inte hotas av skogsbruksarbeten i angränsande, certifierade ekonomiskogar.

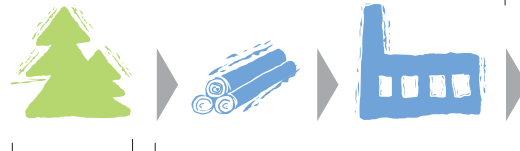
2

HUR KONTROLLERAS RÅVIRKETS URSPRUNG?

Om ett företag utnyttjar sin rätt att på sina produkter använda ett märke som anger certifiering, bör det också kunna hänvisa till ett uppföljningssystem för spårning av virkets ursprung. Med detta system skall det gå att spåra de certifierade virkespartierna ursprung, så att säga baklänges från produktionen ända till skogen. Opartiska certifieringsorgan skall se till att systemet är tillförlitligt. Andelen virke från certifierade skogar i en produktionsskedja kan kontrolleras på två sätt:

- **Med procentmodellen** kan fabriken certifieringsmärka sina produkter utgående från hur stor andel det certifierade virket utgör av den totala råvarumängden. Att denna regel följs kommer fram i lagerbokföringen i de olika faserna av produktens framställning och marknadsföring. Om andelen certifierad råvara är tillräckligt stor, får fabriken certifieringsmärka hela sin produktion. PEFC godkänner detta förfarande om minst 70 procent av råvaran kommer från certifierade skogar. PEFC godkänner också att andelen återvunnet råmaterial räknas in bland det certifierade.
- Modellen där **virkespartierna hålls fysiskt isär** går ut på att det råvirke som tas från certifierade skogar hålls separat från annat virke. Det förutsätts då att separationen består under avverkningen, transporten, lagring och förädlingen. Metoden är tyvärr mycket kostsam, antalet transporter ökar och därmed också miljöbelastningen, så procentmodellen brukar prioriteras när det är möjligt.

SKOGSCERTIFIKAT

URSPRUNGCERTIFIKAT

FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR RÄTTEN ATT ANVÄNDA PRODUKTMÄRKET

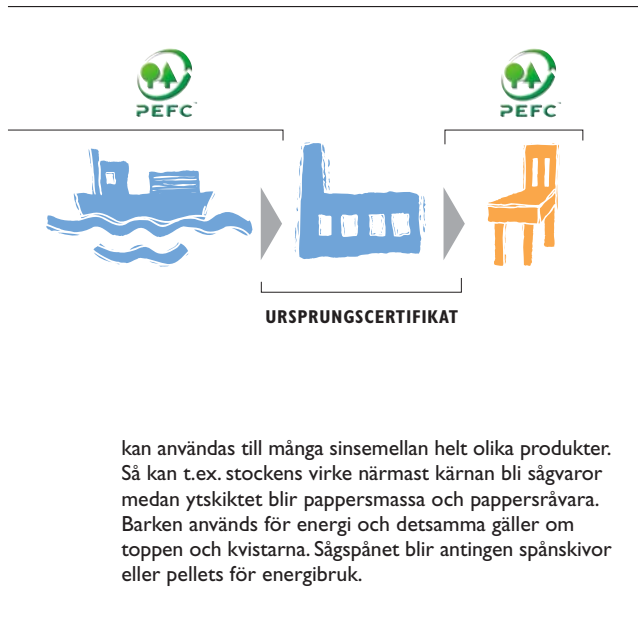
För att ett produktmärke som anger certifierad skog skall få användas krävs det alltid certifiering av minst två slag: dels certifieringen av skogsbruket, dels certifieringen av träråvarans ursprung och gång i produktionskedjan. Det kan också förekomma ytterligare certifikat, exempelvis separata intyg för de olika etapperna i kedjan. Även råvirket kan tänkas komma från olika skogar och ett träd

Vad avses med gruppcertifiering och regional gruppcertifiering?

Gruppcertifiering innebär att en grupp skogsägare gemensamt ansöker om att få sina skogar certifierade. Regional gruppcertifiering innebär att skogsägarnas regionala organisation får fullmakt av sina medlemmar och andra intresserade att ansöka om certifikat för skogsvården i en viss region.

Den regionala gruppcertifieringen är en mycket lämplig metod för familjeskogsbruket av finländsk modell eftersom

- över 60 procent av Finlands skogar ägs av enskilda personer och familjer; dessa skogslägenheters genomsnittsareal är bara ca 30 hektar

- certifieringsmålsättningarna för vården av skogsnaturen och det mångsidiga nyttjandet av skogarna uppnås bättre och effektivare om skogsvården kan planeras på ett större område i stället för på separata, små skogsfastigheter
- den ökar möjligheterna att jämbördigt delta i certifieringsarbetet för dem som bara har små skogsägare
- kostnaderna blir rimliga.

Certifieringen av skogarna är för skogsägarna en frivillig åtgärd. Det står ägarna fritt att ställa sig utanför den regionala gruppcertifieringsprocessen.

HUR KAN KONSUMENTEN VETA ATT TRÄET I EN PRODUKT ÄR FRÅN CERTIFIERAD SKOG?

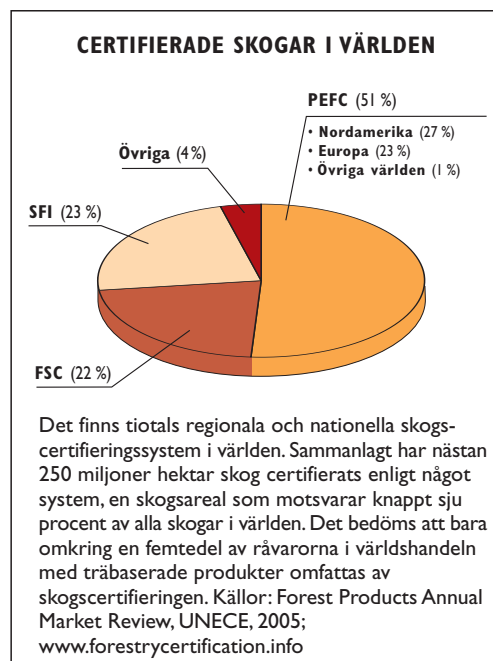
Skogscertifieringen kan identifieras med den märkning som finns på produkten eller dess förpackning. Rätten att använda märket ges bara till företag och produkter som uppfyller de fastställda villkoren. I Finland är det Finlands Skogscertifiering rf som beviljar rätten att använda PEFC:s produktmärke. Företag som förädlar och marknadsför certifierat virke har tagit PEFC-märket i bruk. Olika organisationer för främjande av skogsbranschens intressen och rådgivningsorgan som förbundet sig att iakttä certifieringskraven har också rätt att använda PEFC-märket i sin kommunikation.

PRODUKT-
MÄRKNING

VARFÖR FINNS DET OLIKA SKOGSCERTIFIERINGSSYSTEM?

Skogarna, deras ägare, skogsbruket och allt det andra som har att göra med hur skogarna används varierar betydligt i olika länder och i olika delar av världen. Därför har det också uppstått många olika slags system för skogscertifiering. Det första skogscertifieringssystemet som lanserades var FSC från år 1993. Systemet är uppbyggt närmast med tanke på stora skogsägares behov, men det har tillrättalagts för att även passa ägarna av mindre skogsplotter. Systemet PEFC från år 1999 är särskilt lämpat för de mindre skogsägarnas förhållanden, men med tiden har allt fler större skogsägare också gått med i PEFC.

PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes) är en världsomspännande, övergripande organisation för nationella certifieringssystem. Genom PEFC kan de nationella systemen få internationell acceptans med ömsesidigt förfarande. De PEFC-märkta produkternas råmaterial är från skogar som certifierats enligt godkända system. De nationella systemens uppbyggnad och certifieringskrav har utformats på det nationella planet och öppet, så att alla delaktiga parter haft möjlighet att delta i utformningsarbetet. PEFC-systemet ställer vissa minimikrav som de nationella systemen skall uppfylla; kraven som gäller skogshushållningen utgår från de olika ländernas regeringars gemensamma uppfattningar om vilka mål som skall gälla för hållbart skogsbruk. I certifieringen preciseras vilka åtgärder som krävs för uppnåendet av dessa mål.

FSC (Forest Stewardship Council) är ett internationellt system som grundats på initiativ av vissa miljöorganisationer. FSC har slagit fast tio generella principer för skogsvården. Enligt FSC:s regler skall de egentliga certifieringsdirektiven uppgöras i nationellt samarbete, med dessa principer som utgångspunkt. I praktiken har dock den största delen av FSC-certifieringen företagits enligt anvisningar som de övervakande certifieringsföretagen själva har utformat med hänvisning till FSC:s tio generella principer, utan någon nationell standard.

SFI (Sustainable Forestry Initiative) är ett nordamerikanskt system som skogsindustrin där utvecklat närmast för sina egna skogar och deras vård. SFI har gått med i PEFC och det skall år 2005 undersökas i vilken mån SFI-reglerna kan sammanjämkas med PEFC-kraven.

CSA (Canadian Standard Association) är ett kanadensiskt skogscertifieringssystem. Det är det största enskilda nationella systemet som fått PEFC-godkännande, med andra ord ingår CSA-numera i PEFC.

Varför hör Finlands skogscertifieringssystem till PEFC?

Det finländska skogscertifieringssystemet Finnish Forest Certification System, FFCS, deltar i samråd med andra länders certifieringssystem i PEFC. Det beror framför allt på att PEFC lämpar sig utmärkt för den skogshushållning som sker på privat- och familjeägda skogsbruk, som ju är den dominerande skogsbruksformen i Finland. Inom ramen för PEFC kan skogar som tillhör ägare av olika slag – familjer, kommuner, industrin och staten – certifieras i grupp, något som sparar kostnader och ger större ekologisk nytta, jämfört med förfarandena där varje skogslägenhet måste certifieras var för sig.

PEFC följer principerna med god förvaltning och öppenhet i beredningen i samråd intressentgrupperna, så att alla som vill får delta i utvecklingen av certifieringen. I Finland är certifieringssystemet så ordnat att det styrande organet är en förening, Finlands Skogscertifiering rf. Enligt föreningens stadgar skall dess medlemmar vara likställda så att ingen part har mer makt än en annan. Detta gäller för allt som föreningen gör.

PEFC-certifieringen sker också öppet, så att alla handlingar och beslut är offentliga. Systemet är organiserat enligt principen tredelad makt, så att det görs en klar separation mellan organen som har hand om handläggningen av tvister, organen som verkställer besluten och det organ som uppgör reglerna. På det sättet minimeras riskerna för att förvaltningen skall belastas av tvivelaktiga bindningar.

Finlands skogscertifiering garanterar skogsskötselns nivå

PEFC har godkänt det finländska skogscertifikatet. Det visar att vårt certifikat i tillräcklig mån uppfyller kraven på ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Även kraven som har att göra med trävirkets väg till konsumenterna är mycket strikta. En produktionsanläggning får ange att produktionen är certifierad först när minst 70 procent av den träråvara som används har certifikat. Det är en hög tröskel och en garanti för att de certifikat som omfattas av PEFC-systemet faktiskt är av stor betydelse för skötseln av skogarna.

Den skogscertifiering som tillämpas i Finland ökar intresset och ansvaret för bevarande av skogsnaturen bland dem som har hand om skogsvården. Certifieringsnormerna ställer högre krav på hållbar utveckling än det som föreskrivs i lagstiftningen. Årliga, oavhängiga och ingående kontroller, med rapportering av resultaten, ser till att de krav som certifieringen ställer också uppfylls.

De system som omfattas av PEFC, bl.a. just det finländska skogscertifikatet, är förenliga med kraven som Internationella standardiseringsorganisationen (ISO) ställer. Kraven är desamma som ISO ställer i certifieringen av sina allmänt använda kvalitets- och miljösystem. Finlands skogscertifiering är dock mer krävande än ISO-kraven, som ju bara föreskriver ständiga förbättringar i verksamheten. Inom det finländska skogscertifiering har det nämligen också slagits fast en specifik miniminivå.

VILKA KRAV BÖR STÄLLAS PÅ ETT BRA SKOGSCERTIFIERINGSSYSTEM?

Enligt vedertagna internationella synsätt ställs följande krav på ett bra skogscertifieringssystem:

- Det skall stå under uppsikt av en utomstående, oavhängig part.
- Det har beretts öppet och i brett samarbete, till exempel mellan skogsägarna, industrin, facket, friluftorganisationer, ursprungsbefolkningen och olika medborgarrörelser.
- Det bygger på vedertagna principer om hållbart skogsbruk och det förutsätter objektiva och mätbara miniminivåer.
- Informationen om systemet skall finnas tillgänglig för alla.
- Beslutanderätten och ansvaret är tydligt strukturerat, på ett sätt som alla förstår.
- Det är frivilligt för alla parter.
- Det är jämbördigt: alla som uppfyller villkoren för certifiering skall ha rätt till sådan.
- Det är fristående från myndigheterna.

I ett bra skogscertifieringssystem skall också villkoren revideras med jämna mellanrum eftersom uppfattningarna, kunskapen och värderingarna om skogsnaturen och om inverkan av människornas åtgärder ständigt förändras. Som exempel kan vi nämna det finländska certifikatet: dess villkor ses över vart femte år.

VILKA INTRESSEN ÄR MED I DEN FINLÄNSKA SKOGSCERTIFIERINGEN?

Finlands Skogscertifiering rf utvecklar och främjar systemet för den finländska skogscertifieringen. Föreningen har enbart samfundsmedlemmar.

Föreningen har följande medlemmar (år 2005):

- Finlands 4H-förbund
- Forstmästarförbundet rf
- Forststyrelsen
- Kyrkostyrelsen
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK)
- Maskinföretagarnas förbund rf
- METO – Skogsbranschens experter rf
- Skogsbranschens transportföretagare rf
- Skogsforskningsinstitutet
- Skogsindustrin rf
- Finland's Sågar rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf
- Trä- och specialbranschernas fackförbund

En förnyad skogsvårdsstandard för den finländska skogscertifieringens system togs i bruk år 2005. Standarden gjordes upp av en arbetsgrupp med företrädare för många instanser med intresse av att utveckla skogsskötseln i Finland. Arbetsgruppen var oberoende av Finlands Skogscertifiering rf. I gruppen medverkade, utöver de ovan nämnda medlemmarna i Finlands Skogscertifiering rf:

- Finlands Kommunförbund
- Metsäliitto Osuuskunta
- Jägarnas centralorganisation
- Renbeteslagens förbund
- Snickeriindustrin rf
- Sametinget
- Sahayrittäjät ry (sågverksföretagare)
- Skogsegendomsägarnas förbund rf
- Stora Enso Abp Skog
- Finska friluftsförbundet rf
- UPM Kymmene Abp Skog

NÄRMARE UPPLYSNINGAR:

Canadian Standard Association
www.csa.ca

Confederation of European Paper Industries
www.cepi.org

Europeiska skogsministerkonferensen
www.mcpfe.org

Forest Stewardship Council
www.fsc.org

Finlands Skogscertifiering rf
www.ffcs-finland.org

Sustainable Forestry Initiative
www.afandpa.org, klicka på **Forestry** och **SFI**

PEFC Council
www.pefc.org

PEFC/02-44-09
Främjande av uthålligt skogsbruk –
För mer information: www.pefc.org

Utgivare: Finlands Skogsstiftelse

Design och ombrytning: gravision

Fotografier: Hannu Hautala
Lassi Rautiainen
Skogsindustrin rf.

Tryckeri: Sävyypaino /
December 2005

FINLANDS SKOGSSTIFTELSE

www.metsasaatio.fi

Finlands Skogsstiftelse är en förespråkare för trä.

Den finansieras frivilligt av skogsägare, skogsindustrin, privatägda sågverk, Forststyrelsen och flera skogsbruksintresseorgan.

Stiftelsen arbetar för att ge det finländska familjeskogsbruket acceptans och för att främja åtgången på träbaserade produkter.

Denna broschyr har tryckts på papper tillverkat av träråvaran som har vuxit i PEFC-certifierad skog.

PEFC™

PEFC/02-44-09

